

BASIN AÇIKLAMASI

SÜREYYA SERDENGEÇTİ
Başkan
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

Ankara, 19 Mart 2001

Sayın Bakanım, Değerli Basın Mensupları,

Bilindiği gibi, Kasım ayı ikinci yarısında mali piyasalarda yaşanan dalgalanmalar sonucunda faiz oranları yükselmiş, döviz talebi artmış, ve Merkez Bankası o dönemde 6 milyar dolarlık döviz satmıştır. Uluslararası kuruluşların mali desteği ve uygulanmakta olan programın güçlendirilmesinin etkisiyle, mali piyasalardaki tedirginlik kısmen giderilmiş, ve Merkez Bankası döviz rezervleri takip eden dönemde 5 milyar dolar artmıştır.

Ancak, mevcut yapısal sorunlarına ilave olarak, Kasım ayındaki kriz bankacılık sistemini daha kırılgan hale getirmiştir. Özellikle, faizlerdeki hızlı yükseliş kamu bankaları ve bazı özel bankaların mali yapılarını bozmuş, ve bankacılık sisteminin mevcut yapısal sorunlarını daha da ağırlaştırmıştır.

Şubat ayında, Hazine ihalesi öncesindeki olumsuz gelişmeler, uygulanan programa olan güvenin tamamen kaybolmasına neden olmuş, ve Türk lirasına karşı ciddi bir atak meydana gelmiştir. Nitekim, 19 Şubat'ta bir gün valörlü 7.6 milyar dolarlık döviz talebi olmuş, Merkez Bankası, yüksek seviyedeki bu döviz talebine karşı likiditeyi kontrol etmeye çalışmış, likidite sıkışıklığı, özellikle kamu bankalarının aşırı düzeydeki günlük likidite ihtiyaçları nedeniyle ödemeler sisteminin kilitlenmesine neden olmuştur.

Bu ortamda, uygulanmakta olan döviz kuru sisteminin sürdürülmesinin ekonomiye getireceği zararlar gözönüne alınarak, döviz kurları 22 Şubat'ta dalgalanmaya bırakılmıştır.

Hepinizin bildiği gibi, 2000 yılı başında uygulamaya konulan program, döviz kurlarının 2001 yılı ortasında bir band içinde seyretmesini ve 3. yılın sonunda da enflasyonun tek haneye indirilmesi ile birlikte, kurların tamamen dalgalanmaya bırakılmasını hedeflemekteydi. Ancak, mali piyasalara olan güvenin kaybolması sonucunda, mevcut döviz kuru rejiminin terk edilmesi ve kurların dalgalanmaya bırakılması zorunlu hale gelmiştir.

Merkez Bankası, dalgalı kura geçilmesi ile birlikte piyasalara işlerlik kazandırabilmek için bir dizi operasyon yapmıştır. Kilitlenen ödemeler sistemini tekrar işler hale getirebilmek için 26 Şubat'tan itibaren, piyasaların Türk lirası ihtiyacı karşılanmıştır. Türk lirası piyasalarındaki likidite ihtiyacının giderilmesi ile

birlikte, kriz sırasında yüzde 2000'leri aşan yıllık basit faiz oranları, yüzde 80'lere kadar gerilemiştir.

Bu operasyonlar çerçevesinde Merkez Bankası, bankalara döviz depo imkanı tanıyarak, dış yükümlülüklerini aksatmadan yerine getirmelerini sağlamaya çalışmıştır. Son günlerde döviz piyasasında sakinleşme gözlenmekle birlikte, işlem hacimlerinin sığığı nedeniyle piyasa henüz dengeye kavuşmuş değildir.

Bankacılık sisteminin dış yükümlülükleri için gerekli döviz likiditesi sağlanmaya devam edilecektir. Piyasaların normal çalışabilmesi için büyük çaba göstereceğiz. Ancak, kur, piyasalarda serbestçe oluşacaktır. Döviz kurunun seviyesi ile ilgili herhangi bir taahhüdümüz yoktur.

Merkez Bankası önümüzdeki dönemde piyasalarda istikrarı sağlama çabalarına öncelik verecek, ve operasyonlarını bu amaca yönelik olarak sürdürecektir.

Bu aşamada, kamu bankaları ile yapılacak operasyonla ilgili kısa bir bilgi vermek yararlı olacaktır. Bilindiğı gibi, kamu bankaları yapısal sorunları nedeniyle aşırı gecelik borçlanma ihtiyacı ile karşı karşıya bulunmaktadır. Kamu bankalarının yaklaşık 17 katrilyon liralık gecelik borçlanma ihtiyaçları, faiz oranlarının dengeye kavuşmasını engellemekte ve para politikası uygulama imkanını da sınırlandırmaktadır. Mali piyasaları sürekli kırılgan halde tutan bu sorunun öncelikle çözülmesi gerekmektedir. Bu sorunun çözüme kavuşturulması için Hazine, kamu bankalarının görev zararı alacakları karşılığında, bu bankalara tahvil ve bono verecektir. Kamu bankaları belirli bir program dahilinde, bu tahvil

ve bonolar karşılığında Merkez Bankası'ndan repo veya satış karşılığı temin edecekleri likidite ile diğer bankalara ve banka dışı kesime olan gecelik borçlanmalarını azaltacaklar, Merkez Bankası ve Hazine, artan likiditeyi, piyasadan ters repo ve bono/tahvil satışları ile çekeceklerdir.

Önümüzdeki dönemde Merkez Bankası, ekonomideki enflasyonist baskıları gidermek amacıyla, parasal büyüklüklerin kontrolüne öncelik verecek, ancak para politikası uygulamasında, ödemeler sisteminin ve döviz piyasalarının etkin bir şekilde çalışması da gözetilecektir.

Para politikası uygulamasında, net iç varlıklar ve net uluslararası rezervler büyüklükleri takip edilecek, parasal büyüklükler aracılığıyla enflasyonist beklentiler etkilenmeye çalışılacaktır.

Merkez Bankası, döviz piyasalarına sadece, döviz kurundaki aşırı dalgalanmaları gidermek ve piyasaların işleyişini düzenli hale getirmek için müdahale edecektir. Döviz kurlarının serbestçe oluşumunu engelleyici müdahalede bulunmayacaktır.

Öte yandan, önümüzdeki günlerde yeni bir Merkez Bankası Kanunu tasarısı hazırlanarak Meclis'e sunulacaktır. Tasarıda, Merkez Bankası'nın temel amacının fiyat istikrarını sağlama olarak belirlenmesi, para politikasının belirlenmesi ve uygulamasından sorumlu olacak Para Politikası Kurulu'nun oluşturulması, Merkez Bankası üst organlarına atama ve görevden alma usüllerinin değişmesi ve bir çok başka değişiklikler öngörülmektedir. Ayrıca, para

politikası uygulamasında şeffaflık ve hesap verilebilirlik artırılarak, dönemsel raporlama sistemi getirilecektir.

Piyasalarda istikrarın sağlanması ile birlikte para politikası uygulamasında fiyat istikrarına yönelinecektir. Gerekli önkoşulların oluşması ile birlikte orta vadede, Merkez Bankası enflasyon hedeflemesi sistemine geçecektir. Sayın Bakanın da vurguladığı gibi, Türkiye enflasyonu yenmek zorundadır. Toplumda gözetlediğimiz bir çok rahatsızlığın esas kaynağı, 20 yıla yakın bir süredir yaşadığımız, herkesi spekülâtif faaliyetlere yöneltmiş olan yüksek enflasyon olmuştur. Bunu, Hükümet ile tam bir uyum içinde ve güçlü bir maliye politikasının desteği ile mutlaka yeneceğiz.

Teşekkür ederim.